

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՐԿՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԹԻԻ 2

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ԱԶԳ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1935

ՏՊ. Կ. ՏՕՆԻԿԵԱՆ
ՊԵՏՐՈՒԹ

373

4 - 20

MAR 2010

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՐԿՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԹԻԻ 2

373
4-20

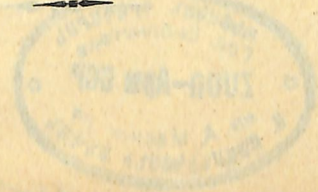
ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ԱԶԳ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1935

ՏՊ. Կ. ՏՕՆԻԿԵԱՆ
ՊԵՅՐՈՒԹ

11 7 MAY 2013

Ա Մ Փ Ո Փ Ո Ւ Մ

Սահակեան վարժարանի ոգին
» » անուր
» » նպասակը
սաները
սաներու սարսաղը
» գոյները
Արձանագրութեան կանոններ
Վհարումի »
Ժամանակացոյց
Տօներ
Պայտեր
Ճշգրտագրութեան կանոններ
Մաքրութեան »
Կարգապահութեան »
Քաղաքավարութեան »
Առողջապահական »
Եկեղեցիի յատուկ »
Հանդէսի »
Առաքինութիւններ
Ծնող. պարտականութիւններ

Ծանօթ. — Սոյն կանոնագիրը փոքր փոփոխութեամբ իրենց վարժարաններուն համար մեծաքանակ ապսպրողներուն կրնանք հայրայրել:

4521 85

ՍԱՀԱԿԵԱՆ, ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՈՂԻՆ

Հայ Ազգ. Սահակեան վարժարանի երկսեռ պաշտօնէութիւնը կ'զգայ թէ կոչուած է ապրիլ սան սանուհիներու հետ, պաշտօն ունենալով անոնց տալ շարք մը առաքինութիւններու հետ կեանքի մէջ յաջողելու կարգ մը պայմաններ, առաւելապէս աշխատելու կողմ, ուսման եւ զարգացման հանդէպ սէր:

Երկսեռ պաշտօնէութիւնը ինքզինք ոստիկանի դիրքին մէջ չզգալով երբեք մտածած չէ՝ արդարութեան կշիռքին մէկ թաթին մէջ դնել յանցանք մը եւ միւսին մէջ անոր պատիժը:

Պաշտօնէութիւնը ինքզինք դաստիարակ կը նկատէ, դաստիարակ այն ըմբռնումով, թէ իւրաքանչիւր քայլի մէջ տղուն քով պիտի ըլլայ սխալն ու շիտակը ցուցնելու, բացատրելու սխալին ու շիտակին պատճառն ու արդիւնքը իր տնտեսական եւ ընկերական կեանքի պայմաններէն քաղուած: Ասանկով պաշտօնէութիւնը մտած է խոհարարի մը դիրքին մէջ, իր աշխատանքի եղանակին նախելով, անոր նման իր մէջ մղում զգալով կերակուրին հետ եփուելու, դաշն այս ու այն կողմ դարձնելու, խառնելու, շրջելու, առանց բարկանալու, կոտորտելու:

Ահա թէ ինչո՞ւ հայ ուսուցչին գործը ընհանրապէս եւ Սահակեան վարժարանի ուսուցչութեանը մասնաւորապէս, դժուար է:

Նախապատրաստուիլ լաւագոյն մեջոցներով առաւելագոյն ծանօթութիւնները տալու եւ նոյն ատեն ապառաժի համբերութիւն ունենալ հազար անգամ կրկնուող յանցանքի մը հազար մէկերորդ խրատն ու թելադրանքը, յանդիմանութիւնն ու սրբագրութիւնը ընելու, ծանր պարտականութիւն է:

Հինգ տարիներ պէտք չի տեսնուեցաւ արձանագրելու բոլոր այն հարցերը, որոնց վրայ աշխատանք կը թափուէր. այս տարի միայն կարգ մը առաջարկներու վրայ գործնականէն բոլորած փորձառութիւնները արձանագրելով ամենուն առջեւ դնել ուղեցինք:

Ինչպէս ընթերցողը պիտի տեսնէ՝ սովորութիւններու պարզ արձանագրութիւն մ'է այս, քան նախատեսուած պատիժներու ուժով օրէնքի վերաժուած յօդուածներ:

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԱՆՈՒՆԸ

1. — Վարժարանը ունի երկու բաժին մանկապարտէզ և նախակրթարան:
2. — Մանկապարտէզը կոչուած է Զօր. Անդրանիկեան, ի պատիւ մեծանուն և անդուգական հերոսին:
3. — Նախակրթարանը կոչուած է ՍԱՀԱԿԵԱՆ՝ Կիլիկիոյ հայութեան գաղթական կաթողիկոսին անունով՝ քանի որ ան ուրախութեան և ցաւերու օրերուն գնաց Կիլիկիոյ հայուն ճակատագրին հետ քայլ առ քայլ:

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

4. — Նախակրթութիւնը տալ առաւելապէս հայերէնով:
5. — Ունենալ է. և Ը. դասարաններ, որոնց մէջ ուժ տալ առաւելապէս Արաբերէնի և Ֆրանսերէնի:

Ս Ա Ն Ե Ր Ը

6. — Աղգ. Սահակեան վարժարանը երկսեռ է:
7. — Վարժարան կրնան յաճախել բոլոր փոքրերը առանց ցեղի, կրօնի, յարանուանութեան խտիրի:
8. — Վարժարանին սաները նուազագոյն 4, առաւելագոյն 16 տարեկան կրնան ըլլալ:
- Ծանօթ. — Ծրագրին համաձայն 16 տարիքը չատէ, սակայն զիտնալով որ հայուն պայմանները յաճախ անձեռնտու կ'ըլլան փոքրիկներու բնականոն կրթութեան, այդքանին թուլատու կ'ըլլանք:
9. — Մանկապարտէզ կը պահուին առաւելագոյն 7 տարեկաններ:

Տ Ա Ր Ա Ձ

10. — Մանկապարտէզի փոքրերը պէտք է ունենան երկու կարմիր գոգնոց, պարզ ձեւով, կուրծքին վրայ ճերմակ թելով - Մ. Պ. - բանուած:
11. — Նախակրթարանի սանուհիները պարզ ձեւով կառուած երկու սեւ գոգնոց և երկու ճերմակ օձիկ:
12. — Նախակրթարանի Ա. և Բ. կարգի սաները պիտի ունենան 2 սեւ գոգնոց առանց օձիկի:
- Ծանօթ. — Գոգնոցները եղած են երկու, որպէսզի լուացուելու ատեն կարելի ըլլայ նոյն տարազով դպրոց գալ: Ոչ մէկ օր սան-սանուհիներ արտօնուած են առանց տարազի դպրոց գալ: Առանց տարազի դպրոց եկողներ ետ կը ղրկուին:
13. — Գ. Դ. Ե. և Զ. ի սաներ պիտի ունենան հողագոյն չապիկ և տափառ:
14. — Սան սանուհիներ արտօնուած չեն զարդ կրելու:
- Ծանօթ. — Սան սանուհիներու զարդերը կը գրաւուին: Գրաւուած զարդերու կորուստին պատասխանատու չենք: Առաջին գրաւուելուն կը յանձնուին ծնողներուն եթէ պահանջեն, անկէ յետոյ կը պահուին մինչեւ դպրոցին լրանալը:
15. — Սան սանուհիներ պարտին կօշիկով դպրոց գալ: Բոկոտե կամ երսակով վարժարան եկողներ տուն կը դարձուին:

Գ Ո Յ Ք Ե Ր

16. — Ամէն սան պէտք է ունենայ ուսուցիչներէն յանձնարարուած գրքերը և տետրակները, որոնք ունենալու են կողք և վրան փակցուելու է պիտակ:
17. — Ամեն սան ունենալու է իր զծաքաշը, մատիտը, սրելու գործիքը, ռետինը, գրիչը, մեկանի ու ծծուկը:
18. — Կաղամարը ըլլալու է ապահով տեսակէն՝ չթափուելու համար:
19. — Գրչածայրը ըլլալու է պարզ (հայերէն և արաբերէն առանձինն): Ծորագրիչ գործածել արգիշուած է:
20. — Մատիտն ու մեկանը ըլլալու են միօրինակ:
21. — Բոլոր գրենական պիտոյքները պիտի գնուին վարժարանէն: Դուրսէն բերուած գոյքեր կը գրաւուին:
22. — Սաներ արտօնուած են նախորդ տարիներու գրքերը յաջորդներուն ծախել, պայմանաւ որ դրամական ունէ խնդիր չյարուցուի:
23. — Գիրք մը գնուելէ, դրամը յանձնուելէ յետոյ՝ առանց երկուստէք համաձայնութեան՝ գիրք կամ դրամ ետ պահանջողը անիրաւ պիտի նկատուի:
24. — Ամէն սան իր գոյքերուն վրայ մասնաւոր նշան ունենալու է կորսուելու պարագային ճշգրիտ համար:
25. — Ոչ մէկ սան արտօնութիւն ունի ուսուցչին սեղանին վրայէն մեկան, գրիչ, մատիտ, ռետին, զծաքաշ և այլն առնելու, նոյնիսկ արտօնութիւն

ուղելու չէ:

26. — Առանց ուսուցչին արտօնութեան գրաւուած ունէ գոյք առնելու փորձ յանցաւք կը սեպուի:
27. — Ոչ դպրոցական գոյքեր-խաղաղիկ, գիրք, նամակագրոյժ և այլ հաւաքածոներ, զարդ կը գրաւուին: Ծանօթ. — Գրաւուած գոյքերուն կորուստին պատասխանատու չենք:
28. — Դաժէ դուրս՝ առանց ուսուցչէ մը արտօնուելու, ոչ մէկ սան իրաւունք ունի կաւիճ գործածելու: Ծանօթ. — Դուրսէն բերուած կաւիճներուն համար ալ սաներ պատասխանատու կը նկատուին:
29. — Իւրաքանչիւր զասարանի սանուհիներ պարտին իրենց զասարանի սրբիչները հայթայթել:

Ա Ր Զ Ա Ն Ա Գ Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն

30. — Սան սանուհիներ պարտին արձանագրուիլ յայտարարուած թուականին, որը Սեպտ. 25- Հոկտ. 7 ի միջև կրնայ ըլլալ:
31. — Վերաքննելիներ և նոր սաներ դպրոցի բացու. մէն երեք օր առաջ պարտին քննութեան ներկայանալ:
32. — Նոր սաներու կարգերը վերջնականապէս կ'որոշուին Նոյեմբեր մէկին:
- Ծանօթ. — Նկատելով որ պատահական քննութեամբ կրնան սաներ ձախողիլ, քանի որ դպրոց. ուսուցիչ և հարցում բոլորովին նոր են, պատենութիւն կը տրուի մէկ ամսուան ընթացքին ցոյց տրուած աշխատանքով վեր բարձրանալ:

Վ Ճ Ա Ր Ո Ւ Մ

- 33.— Մանկ.ի համար որոշուած թոշակն է 4 Ս. ոսկի:
 34.— Նախկրթ. համար Ա. և Բ. դասարան 6 Ս. »
 Գ. և Դ. » 8 Ս. »
 Ե. և Զ. » 10 Ս. »
 35.— Տնտեսական բարւոք շրջաններու այս գումարը
 կրնայ բարձրանալ մինչև 2.5 Օսմ. ոսկի:
 36.— Վճարումները պիտի ըլլան երեք բաժանումով:
 Արձանագրութեան օրը 2 Ս. ոսկի:
 Դեկտ. 1 — Դեկտ. 15 մնացեալին կէսը
 Փետր. 1 — Փետր. 15 մնացեալը
 37.— Վճարումները պէտք է լրանան վերոյիշեալ 15
 օրերուն:

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Յ Ո Յ Յ

- 38.— Մանկապարտէզը կ'սկսի 7. 45 ին ամառ և ձմեռ:
 39.— Քառորդ ժամ կը տրամադրուի աղօթքի եւ մաք-
 րութեան:
 40.— Կէսօրէն առաջ 4 պահ դաս կը տրուի:
 41.— Պահերը կ'ըլլան 30 վայրկեան:
 42.— Իւրաքանչիւր պահէ յետոյ 15 վայրկեան դա-
 դար:
 43.— Ժամը 11. 30 - 2 կէսօր:
 44.— Կէսօրէն յետոյ կ'ունենան երկու պահ դաս:
 45.— Դպրոցը կը փակուի 3. 30 ին:
 46.— Դչ. և Շբ. օրերը մինչև կէսօր դպրոց կայ:
 47.— Նախկրթարանը կ'սկսի 6 ին ամառը. 7 ին ձը-
 մեռը:
 48.— Ժամը 6-7 կը յատկացուի սերտողութեան (ամառը
 49.— Ժամը 7-7, 45 մարդանք ամառ, ձմեռ:

- 50.— Ժամը 7, 45 - 8, 15 աղօթքի եւ մաքրութեան:
 51.— Կէսօրէ առաջ 4 պահ դաս:
 52.— Պահերը 45 վայրկեան տեւողութիւն ունին:
 52.— Իւրաքանչիւր պահէ վերջ 15 վայրկեան դադար:
 54.— 12 - 1, 45 կէսօր:
 55.— Կէսօրէ յետոյ 3 պահ դաս:
 56.— Պահերը 40 վայրկեան տեւողութիւն ունին:
 57.— Դպրոցը կը փակուի 4, 15 ին:
 58.— 4, 30 - 6 սերտողութեան կը յատկացուի:
 59.— Պահերու թիւը, տեւողութիւնը պայմաններուն
 համաձայն տնօրէնութեան կողմէ կրնան փոխ-
 ւիլ:
 60.— Դչ. և Շբ. օրերը մինչև կէսօր:

Տ Օ Ն Ե Ր

- 61.— Պետական — Նոյ. 11 Զինադադար
 62.— Կրօնական և Ազգային — Թաղէոս Բարթողիմէոս
 Նոր տարի
 Ծնունդ
 Անուանակոչութիւն
 Սահակ Մեսրոպ
 Տեառնդառաջ
 Վարդանանց
 Զատիկ
 Աւետու մն Ս. Ած. ածնայ
 Նահատակաց
 Ելն ի վերապ
 63.— Մասնաւոր —

Պ Տ Ո Յ Տ Ն Ի Ր

- 64.— Վարժարանը սկզբունքով ընդունած է ամիսը մէկ օր պտոյտի յատկացնել:
- Ծանօթ.— Տեղական պայմաններուն համաձայն կը նախատեսուի Դեկտ. Ապրիլ, Մայիս և Յունիսին:
- 65.— Մասնաւոր պտոյտներու կազմակերպման համար առանձին օրեր կրնան որոշուիլ:
- 66.— Սաներ պարտաւոր են ընդհանուր պտոյտներուն մասնակցիլ:
- 67.— Սաներ իրաւունք չունին մեծ կամ փոքր ծառերէն միասին պտոյտի բերել:
- 68.— Սաներ պարտին իրենց ճաշը միասին բերել:
- 69.— Սաներ պարտին խմելու գաւաթ կամ կուժ միասին բերել:
- 70.— Ճամբու ընթացքին, քաղաքի փողոցներուն մէջ ուշադրութիւն ընելու է ձայնին, ի պահանջել հարկին լուռ քալելու են:
- 71.— Սաներ պարտին հնազանդիլ իրենց մօտ իբր հըսկող նշանակուած ընկեր ընկերուհիներուն:
- 72.— Պտոյտի վայրին մէջ նշանակուած սահմանէն հեռու երթալու չեն:
- 73.— Սաներ պարտին սահմանէն ներս մտնող դուրսի ծանօթ կամ անծանօթ անձերուն հետ խնդիր չունենալ:
- 74.— Սաներ պարտին իրենց գնումները կատարել այն վաճառորդներէն, որոնք սաներու համար որոշուած սահմանէն դուրս կը կանգնին:
- 75.— Սաներ իրաւունք չունին հեծանիւ բերել:
- 76.— Պտոյտի պահուն գրեցիներէն հեծանիւ առնողներ յանցաւոր կը նկատուին և հեծանիւը կը

դրաւուի:

- 77.— Սաներ պարտին իրենց դրամին և գոյքին տէր ըլլալ և կորուստին իրենք պատասխանատու են:
- 78.— Սաներ պէտք է զգուշանան ունէ ուսուցչէ դրամ փոխ առնելէ:
- 79.— Սաներ իրաւունք չունին պտոյտի պահուն ունէ գոյքի կամ գնումի համար քաղաք դառնալ:
- 80.— Սան և սանուհիներ ուշադրութիւն ընելու են իրենց խաղերու տեսակին, յարմարութեան և չափին:
- 81.— Սան սանուհիներ ուշադիր ըլլալու են հաւաքման զանգակին:
- 82.— Սան սանուհիներ միասին, շարքով և լուծեամբ պիտի վերադառնան:
- 83.— Սան սանուհիներ, երբ իրենց թաղին մօտենան, կրնան զատուիլ, պայմանաւ որ խիստ ուշադիր ըլլան իրենց քալուածքին, ձայնին, կատակներուն և շարժումին:

Ճ Շ Դ Ա Պ Ա Հ Ո Ի Թ Ի Խ Ն

- 1.— Սան սանուհիներ պարտին դպրոցի բացման համար պաշտօնապէս յայտարարուած օրը ներկայ ըլլալ:
 - 2.— Միմիայն դպրոցէն պաշտօնապէս ճանչցուած տօնական օրերուն կրնայ բացակայիլ ունէ սան:
 - 3.— Մասնաւոր օրեր — ընտանեկան, յարաւուանական, ցեղային-նախօրք արտօնութիւն առնուելու է:
 - 4.— Հիւանդութեամբ բացակայողներ պարտին ծնողներէն թուղթ ներկայացնել:
- Ծանօթ.— Թուղթերը ըլլալու են մաքուր, կանոնաւոր և գրուելու են պահարանի մէջ և պիտի ուղղուին դաստիարակ ուսուցչին:

- 5.— Երկարատե հիւանդութեան պարագային խնամող բժիշկէն թուղթ ներկայացուելու է :
- 6.— Դասի պահերուն բժիշկի քննութեան կամ դարմանումի երթալու պէտք ունեցողներ պարտին բժիշկէն թուղթ ներկայացնել :
- 7.— Ամէն սանպարտի վերջին աստիճան հոգտանիլ ատու և կէսօր ճիշտ ժամուն ներկայ գտնուելու :
- Ծանօթ.— Տունէն մեկնող, բայց վարժարան չեկող սանի մը բացակայութեան պատասխանատուն ծընողն է :

Մ Ա Ք Ր Ո Ւ Թ Ի Խ Ն

- 8.— Իւրաքանչիւր սան պարտի առաուն ոտք, ձեռք, գլուխ լուացած դպրոց գալ :
- 9.— Իւրաքանչիւր սան մաղերը յարգարած դպրոց մտնելու է :
- 10.— Սանուհիներ պարտին մաղերնին անանկ յարգարել, որ աղօթքի, դասի և նման պարագաներու մազով չղբաղին :
- 11.— Սաներ պարտին երկու ամիսը անգամ մը իրենց մաղերը մեքենայով կտրել :
- 12.— Սաներ պարտին այս ժամանակամիջոցի ընթացքին պարբերաբար մազերնին կոկել :
- 13.— Սան սանուհիներ պարտին ամենէն ուշ երկու շաբաթը մէկ անգամ տաք ջուրի լողանք առնել :
- 14.— Սաներ կրնան Մայիսէն յետոյ՝ ծնողներու հսկողութեամբ կամ արտօնութեամբ՝ ծովու լողանք առնել :
- 15.— Սաներ պարտին հսկել հազուադէպ կօշիկի մաքրութեան :
- 16.— Շաբաթը մէկ կամ երկու անգամ կօշիկնին ներկելու են :

- 22.— Ամէն օր ուշադիր ըլլալու են եղունգի մաքրութեան :
- 23.— Հեռու բնակող սաներ արտօնուած են միասին ճաշ բերել :
- 24.— Ճաշ բերողներ պարտին ունենալ անձեռոց, դրգալ, պատառաքաղ :
- 25.— Ճաշէ առաջ և վերջ ձեռք ու բերան լուացուելու են օճառով :
- 26.— Ջուր խմելու ատեն զգուշանալու է բերանը ծորակին վրայ դնել : Ձեռք կամ սեփական գաւաթ գործածելու է :
- 27.— Սաներ պարտին միշտ մաքուր թաշկինակ ունենալ :
- 28.— Ուէ պարագայի զգուշանալու է դասարանի, սրահի, բակի կամ ճամբու մէջ թքնելէ կամ քիթ մաքրելէ :
- 29.— Խիստ հոգածու ըլլալու է տետրակի և գրքի մաքրութեան :
- 30.— Գործածելու է ապահով մելանի շիշ :
- 31.— Խիստ հոգածու ըլլալու է դասարանի, գրասենյակի և պատերու մաքրութեան :
- 32.— Խիստ ուշադիր ըլլալու է արտաքինոցի մաքրութեան :
- 33.— Ջգուշանալու է ուէ պատի վրայ մատիտով, միւլանով կամ կաւիճով ուէ խօք գրելէ :
- 34.— Սաներ պարտին նախանձախնդիր ըլլալ լիզուի մաքրութեան, օտար և գոհնիկ բառեր, սխալներ գործածելու չեն :
- 35.— Սաներ նախանձախնդիր ըլլալու են բերնի մաքրութեան. ամէն ճաշէ վերջ լուալով և բացարձակապէս հայհոյութիւն չգործածելով :

Կ Ա Ր Գ Ա Պ Ա Հ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 36.— Ձանգակներու ուշադիր և հնազանդ ըլլալ պարտին :
- 37.— Պէտք է ճշդապահութեան հոգ տանիլ :
- 38.— Պէտք է յաքուր ըլլալ հազուստով, մարմնով, լեզուով ու սրտով :
- 39.— Ձանգակին ձայնը լսուելուն պէս ամէն խաղ, դորձ ձգել և աճապարել :
- 40.— Հաւաքումի և ցրումի ատեն առանց հրմշտկելու, հանգարտ քալել :
- 41.— Առանց ուէ քրթմնջումի տրուած հրամանին անմիջապէս հնազանդիլ :
- 42.— Մեծի մը հարցումներուն պատասխանել համարձակ ու լուրջ, առանց կրկնութեան տեղ թողելու :
- 43.— Ուսուցչին մօտենալ կրթուած շարժումներով և համարձակ :
- 44.— Ուսուցչէ մը տրուած պատիժը լռութեամբ ու սիրով կրել :
- 45.— Եթէ տրուած պատիժը սխալ հասկացողութեան մը արդիւնք է, պատիժը կրելէ յետոյ քաղաքավարութեամբ մօտենալ և բացատրել :
- 46.— Նման պարագայի աւելի սոսքինութիւն է, ուսուցչին չզգացնել իր սխալը և զայն իր բարձրութեան մէջ թողուլ :
- 47.— Գործուած ուէ յանցանքի համար անմիջապէս ներողութիւն խնդրել մեծէ կամ փոքրէ :
- 48.— Ուէ յանցանքի ատեն ներողութեան համար մեղի դիմողին ներել :
- 49.— Սրահէն ու դասարանէն ներս բացարձակ լռութիւն տիրելու է :

- 50.— Սերտողութեան պահուն առանց շրթունքի, միմիայն աչքով կարգալու է : Ձայնը կը խանգարէ աշխատանքը :
- 51.— Տրուած պարտականութիւնները կատարել տառացիօրէն :
- 52.— Դասերու պատրաստութեան ժամանակ զգուշանալու է ընդօրինակելէ :
- 53.— Բացարձակապէս հայերէն խօսելու է ուէ ուսանող : Թրքախօսութիւնը հիւանդութիւն նկատուելու է :
- 54.— Հայոցութիւն, ստախոսութիւն, գողութիւն կըրնան դպրոցէն վտարել տալ ուէ սան :
- 55.— Սաներ պարտին խմելու և այլ պէտքերը դադարներուն կատարել :
- 56.— Սաներ՝ դասի ժամանակ՝ խմելու և այլ պէտքի համար արտօնութիւն առնելու չեն :
- 57.— Սաներ պարտին դպրոցի դռնէն մտնել ու ելլել :
- 58.— Սաներ պարտին իրենց բոլոր գոյքերը միասին բերել, որպէսզի տունը դռնալու պէտք չունենան :
- 59.— Սաներ պարտին ամէն կիրակի եկեղեցի երթալ :
- 60.— Երգող սաներ պարտին դպրապետին հնազանդիլ և անոր որոշած օրերը ներկայ ըլլալ փորձի կամ երգելու :
- 61.— Սաներ պարտին դպրոցական ընդհ. պտոյտներուն ներկայ ըլլալ :
- 62.— Սաներ պարտին պտոյտի ատեն իրենց ձաշը և խմելու գաւաթը միասին առնել :
- 63.— Սաներ պարտին հանդէսներու ատեն իրենց յանձնուած ուէ պարտականութիւն կատարել :
- 64.— Սաներ պարտին դպրոցական հանդէսներու տոմսերուն սպասման օգնել գնելով կամ ծախելով :

- 65.— Սաներ սովորելու են դպրոցական կամ այլ հաս-
ղէսներու ատեն առանց հրաժարուելու, առանց
տոմսի դպրոցէն կամ քրահէն ներս չմտնել, դրան
մօտ չսպասել:
- 66.— Սաներ պարտին ուէ յանցաւորի անուն տալ, ե-
թէ ուսուցիչ մը հարցնէ:
- 67.— Սաներ պարտին ներել իրենց ընկերներուն խա-
ղի ընթացքին տուած թեթեւ կամ մեծ նեղու-
թեան կամ վնասին:
- 68.— Ընկերոջ տուած նեղութեան կամ վնասին չդի-
մացող ուէ սան պարտի ուսուցչին դիմել հա-
տուցում ստանալու համար:
- 69.— Ուէ սան իրաւունք չունի իր կրած վնասը իր
միջոցով հատուցանելու:
- 70.— Ուէ սան պարտի իր պատճառած նիւթական
վնասը՝ դպրոցին կամ ընկերոջ՝ հատուցանել:
- 71.— Առանձնութեան մէջ տեսնուած յանցանքի մը
համար լաւագոյն քայլն է խրատել յանցաւորը:
- 72.— Միմիայն ընկեր մը սրբադրելու համար յան-
ցանքը պէտք է յայտնել ուսուցչի մը:
- 73.— Զգուշանալու է ընկերը պատժել տալու՝ չարա-
մատութեամբ զայն ուսուցչին յանձնելէ:

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ր Ո Ի Թ Ի Խ Ն

- 74.— Սան սանուհիներ պարտին՝ դպրոց գալու և ար-
ձակուելու ատեն՝ իրենց հանդիպող ընկեր ըն-
կերուհիներուն բարեւ տալ բերնով, ձեռքով
կամ գլխարկ հանելով:
- 75.— Սանուհիներ կը բարեւեն զլուսը ծովով:
- 76.— Սաներ պարտին առտու և իրիկուն իրենց հան-
դիպող ուսուցչիներուն բարեւ տալ:

- 77.— Փոքրեր զգուշանալու են ձայնով բարեւ տալէ:
- 78.— Սան սանուհիներ՝ եթէ կանգնած են՝ պարտին
մօտեցող ուսուցչին դառնալ:
- 79.— Սան սանուհիներ պարտին ինքզինքնին ամփո-
փել խաղի ժամանակ, երբ ուսուցիչ մը իրենց
մօտենայ:
- 80.— Ուէ պարագայի և ուէ տեղ նստող սան սանու-
հի պարտի ոտքի ելլել երբ ուսուցիչ մը մօտե-
նայ:
- 81.— Երբ ուսուցիչ մը կամ հիւր մը դասարան մտնէ,
ամբողջ դասարանը ոտքի ելլելու է:
- 82.— Սան սանուհիներ խաղի մէջ զիրար հետապնդե-
լու ատեն զգուշանալու են ուսուցչի մը կամ հիւ-
րի մը շուրջ գտնալէ:
- 83.— Սան սանուհիներ միշտ հեռու կենալու են, երբ
կը տեսնեն խումբ մը ուսուցիչներ խօսակցու-
թեան մէջ:
- 84.— Սան սանուհիներ դռնէ մը կամ նեղ ճամբէ մը
անցնելու ատեն, երբ կանգնող ուսուցիչ մը կամ
ուէ անձ տեսնեն, կամ սպասելու են անոր մեկ-
նումին և կամ ներողութիւն խնդրելով անցնե-
լու են:
- 85.— Սան սանուհիներ առանձինն կամ շարքով քայլե-
լու ատեն երբ հանդիպին մեծի մը, պարտին
ճամբայ տալ:
- 86.— Սան սանուհիներ մտնել ելլելու ատեն, երբ իրա-
րու դէմ կեցնեն, պարտին իրարու ճամբայ տալ:
Սաներ՝ սանուհիներու և փոքր կարգեր մեծերուն
նախապատուութիւն տալու են:
- 87.— Սաներ վերոյիշեալ սովորութեան համաձայն ապ-
րելու են փողոցի, տան, շուկայի, եկեղեցիի
մէջ, դպրոցի կամ արձակուրդի շրջանին, ուսուց-

4521-85

- չի, ծնողի և ընդհանրապէս ունէ մեծի կամ փոք-
րի հանդէպ :
- 88.— Քաղաքավար սան, սանուհիներու կատակը կ'ըլ-
լայ կրթուած - շարժում, ձայն, բռն :
- 89.— Սան սանուհիներ պարտին խաղի, կատակի, խո-
սակցութեան ատեն բակի, փողոցի և այլ տեղեր
ցածցընել ձայներնին երբ ուսուցչի մը ներկայու-
թիւնը կը տեսնեն :
- 90.— Սան սանուհիներ ուսուցչի մը ներկայանալու
ատեն ըլլալու են համարձակ, գլուխնին բարձր,
ձեռքերնին կախ :
- 91.— Սան սանուհիներ ուսուցչին հետ խօսելու ժա-
մանակ պարտին ուղղակի ուսուցչին նայիլ :
- 92.— Սան սանուհիներ ուսուցչէ մը յանդիմանուելու
պարագային դէմքերնին ուսուցչին դարձնելու
են. եթէ կ'ամչնան, այն ատեն գլուխնին հա-
կած, աչքերնին գետին, բայց ձեռք ու ոտք
անշարժ պահելու են :
- 93.— Քաղաքավար սաներ բերաննին կերակուր դնելով
ոչ ոքի հետ կը խօսին : Ճաշի ընկերոջ հետ կա-
տարուած մտերմական խօսակցութեան պարա-
գային անգամ զգուշանալու է լեցուն բերնով
խօսակցելէ :
- 94.— Քաղաքավար սաներ փողոցի և խաղավայրի մէջ
ուտելէ կ'զգուշանան, վերոյիշեալ սխալին մէջ
չիյնալու համար :
- 95.— Քաղաքավար սաներ ունէ ատեն՝ հրապարակի
կամ հաւաքոյթի մէջ՝ ձիւթ ծամելով խօսակ-
ցելէ կ'զգուշանան :
- 96.— Ուտելու ժամանակ բերանը բանալ կամ ծամե-
լու ձայնը լսցնել քաղաքավարութեան դէմ է :

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

- 97.— Սան սանուհիներ պէտք է գլուխնին պաղ, ստա-
մոքսնին թեթև և ոտքերնին տաք պահեն :
- 98.— Ննջարանի և դասարանի պատահանները քաց
պահելու են :
- 99.— Զգուշանալու են փոշոտ վայրերու մէջ կենալէ :
- 100.— Մաքուր օդի մէջ պտոյտ և խաղ կատարելու են :
- 101.— Աղտոտ ձեռքերով աչք ու բերան խառնելու չեն :
- 102.— Զգուշանալու են գրքի և տետրակի վրայ ծռելէ :
- 103.— Զգուշութիւն ընելու են նստուածքի :
- 104.— Կերակուրի համար որոշ ժամեր ունենալու են :
- 105.— Որոշուած ժամանակէն զուրս կերակուր, պտուղ
և նման ուտելիքներէ հրաժարելու են :
- 106.— Ստամոքսը պարպելու համար որոշ ժամեր ունե-
նալու են :
- 107.— Զգուշանալու են խակ կամ աղտոտ պտուղ ուտելէ :
- 108.— Ոգելից ըմպելիներէ հեռու կենալու են :
- 109.— Խաղի, հանգստի և քնանալու որոշ ժամեր ու-
նենալու են :

Ա Ռ Ա Ք Ի Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

- Վարժարանը կը բաղձայ սաներուն մէջ զարգա-
ցնել հետեւեալ առաքինաւթիւնները :
- Սիրել - Աստուած, մարդը, եկեղեցին, հայրենիքը,
ազգը, ընտանիքը, ուսուցիչը, ընկերը :
- Յարգել - Ծնողը, ուսուցիչը, մեծը, փոքրը, հիւրը,
Իր հաւատքը, օտարին հաւատքը :
- Խօսիլ - Հայերէն :

Ըլլալ - Ընկերասէր, ճշգրտաւ, մաքուր, քաղաքավար, ճշմարտախօս, հնազանդ, աշխատասէր, համարձակ, հաւատարիմ, ուղղափառ, նուիրւող, խնայող, խոստմնապահ, յարատեւող, կամքի տէր, ինքնավստահ, համեստ, պարտաճանաչ:

Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ի

- 1.— Սաներ պարտաւոր են եկեղեցի երթալ ամէն կիրակի:
- 2.— Եկեղեցիէն ներս բացարձակ լռութիւն պահելու է:
- 3.— Սաներ կրնան արարողութիւններուն մասնակցիլ երբ ժողովուրդին թուլատրուած է:
- 4.— Սաներ պարտին վարժուիլ դրամական նուէրներ տալ եկեղեցիին:
- 5.— Սաներ պարտին մասնակցիլ դպիրներու երգեցողութեան, եթէ դարապետը յարմար նկատէ:

Հ Ա Ն Դ Է Ս

- 1.— Դպրոցական հանգէսներուն կրնան մասնակցիլ, անոնք, որ հնազանդութեամբ, կարգապահութեամբ ու աշխատանքով գոհ թողուցած են ուսուցչութիւնը:
- 2.— Հակառակ հանգէսի մէջ բաժին չունենալուն ամէն սան պարտաւոր է տոմս սպառել իր ծնողաց և բարեկամներուն մօտ:
- 3.— Ունէ հանգէսի մէջ բաժին ունեցող սան պարտի իրմէ պահանջուած հագուստ, առարկայ և զարդ — իր բաժնին անհրաժեշտ — անձամբ հայթայթել:
- 4.— Մարզահանդէսը պարտաւորիչ է բոլոր սաներուն:
- 5.— Հանգէսի մէջ բաժին չունեցող ունէ սան, առանց

տոմսի դպրոց մտնելու իրաւունք չունի:

- 6.— Հանգէսներու ժամանակ դուրսի դրան առջև պէտք չէ կենալ:

Կ Ա Ր Գ Ա Փ Ո Խ Ո Ի Թ Ի Խ Ն

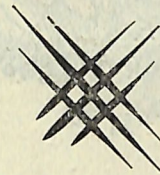
- 1.— Նիշ կը դրուի 100 ի վրայ:
- 2.— Յաջող են այն դասերը, որ 70 կամ աւելի նիշ առած են:
- 3.— Անյաջող են 70 էն վար նիշ առնողները:
- 4.— Ա. կարգի դաս կը սեպուին Հայ. Ֆրան. Արաբ. Թիւ Գիտ.:
- 5.— Բ. կարգի դաս կը սեպուին Կրօն, Ա. Պատմ. Բ. Պատմ. Աշխ.
- 6.— Դ. կարգի դաս կը սեպուին Գծագ. Գեղգ. Երգ. Զեռգ. Մարդ.
- 7.— Կարգ չեն փոխեր
ա. - Ե. և Զ. ի այն սաները, որ միմիայն Հայ. յերէնի մէջ անյաջող են:
բ. - Բոլոր այն սաները, որ ա. կարգի երեք դասէ կամ Ա. կարգի երկու և Բ. կարգի մէկ դասէ անցած չեն:
գ. - Ա. կարգի երկու դասէ չանցնողներ, եթէ վերամուտին քննութեան մէջ անյաջող ըլլան:
դ. - Բոլոր այն սաները, որ երկու տարի իրարու ետեւէ նոյն երկու դասերուն մէջ անյաջող ըլլան:
8.— Զ. Դասարանի անյաջող սաները Մայիս մէկէն սկսեալ իրր ունկնդիր պիտի նկատուին, եթէ 7. յօդուածի 4 պարագաներուն մէջ յիշուած դասերուն 65 էն վար նիշ առած են, որպէս միջին և յաջորդ տարի պիտի կրկնեն:

- 9.— Ուէ գասարանի մէջ սան մը միայն երկու տա-
րի կրնայ ֆուլ: Երրորդ տարին կարգ չփոխող
սաներ դպրոց չեն ընդունուիր:

ԾՆՈՂԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

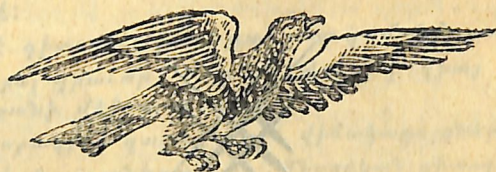
- 1.— Ձաւակները արձանագրել ճիշդ ժամանակին:
- 2.— Վճարումներու կանոնաւորութեան ուղղորդութիւն
ընել:
- 3.— Օգնել զաւակներուն, որպէսզի ըլլան ճշգրտահաս
կարգապահ:
- 4.— Դիւրութիւն տալ զաւակներուն գոյքերու հայ-
թայթման և աշխատանքի:
- 5.— Ձաւակներուն առջև ուսուցիչներու մասին խօ-
սիլ յարգանքով:
- 6.— Ձգուչանալ զաւակներուն տարիքին անհամա-
պատասխան նիւթերու շուրջ՝ անոնց առջև խօ-
սել:
- 7.— Ուէ դիտողութիւն, գանգատ կամ իմացում կա-
տարել զրաւոր, մաքուր թուղթի վրայ և պա-
հարանի մէջ դրուած:
- 8.— Ստորագրել զաւակներու վիճակացոյցները:
- 9.— Վիճակացոյցներու ետև, ծնողական դիտողութիւն-
ներու էջին մէջ արձանագրել զաւակներու մա-
սին իրենց իրական դիտողութիւնները:
- 10.— Ուէ գանգատ կատարել՝ անձաւք կամ զրաւոր
ուղղակի տնօրէնութեան:
- 11.— Դպրոցին մէջ պատահած ուէ գէպի պատաս-
խանատուն տնօրէնը նկատել և իրեն հետ գործ
ունենալ:
- 12.— Օգնել վարժարանի հանդէսներու տոմսերուն
սպառման՝ գնելով և ծախելով:

- 13.— Զանալ դպրոցական հանդէսներուն ներկայ ըլ-
լալ:
- 14.— Դիտնալով որ կարելի չէ բոլոր սաններուն բա-
ժին տալ ամէն հանդէսի և թէ հանդէս մը կը
տրուի հասարակութիւնը յարգելու և անոր հա-
ճոյք տալու, չսպասել որ ամէն սան իր բաժինը
ունենայ: Ուստի չդանգատիլ:
- 15.— Տնօրէնութեան կամ հոգաբարձութեան կողմէ
տրուած ծնողական ժողովներուն անպայման
ներկայ ըլլալ:

ՎՐԻՇԱԿ

12. էջէն 13. էջ անցնելու ասեմ յօդուածներուն
քիւերու սխալը շտկել 16, 17, 18 էւայլն:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0231787

Հ Ի Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԱԶԳ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՐԿՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1. — ՄԱՆՈՒԿԸ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՁ
ԵՒ ԳԻՒՂԻՆ ԹԻԹԵՌՆԻԿԸ ԳԻՆ 10 Ս. Դ.
2. — ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱԶԳ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԳԻՆ 10 Ս. Դ.

Ստանալու համար դիմել՝ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀՈԳԱՆ
ԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ. համակառույթ թիւ — 616

ՄԱՄԼՈՅ ՏԱԿ ԵՆ

1. — ՈՒՍՈՒՅԶԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
2. — ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

